

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. директора Навчально-наукового
інституту «Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ
ВІДНОСИНИ**

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 Міжнародні відносини

спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

освітні програми Міжнародні економічні відносини

вид дисципліни обов'язкова

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
"28" серпня 2024 року, протокол № 19

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: к.геогр.н., доцент, професор кафедри міжнародних економічних відносин та логістики Казакова Надія Артурівна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та логістики
Протокол № 2 від 9 вересня 2024 року

В.о.завідувача кафедри

Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

Олена ХАНОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Протокол № 1 від 17 вересня 2024 року

Голова науково-методичної комісії

Ганна ПАНАСЕНКО

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету
міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу
Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

“28” серпня 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

**ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ
ВІДНОСИНИ**

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 Міжнародні відносини

спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

освітні програми Міжнародні економічні відносини

вид дисципліни обов'язкова

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
“28” серпня 2024 року, протокол № 19

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: к.геогр.н., доцент, професор кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова Казакова Надія Артурівна

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова
Протокол від “26” серпня 2024 року № 19

В.о.завідувача кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

Олена ХАНОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “28” серпня 2024 року № 16

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Олена МИКОЛЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності МЕВ» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» підготовки бакалавра спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності МЕВ» є ознайомлення студентів з основами науковими засадами сучасних міжнародних економічних відносин, принципами їх здійснення та механізмом реалізації, надання їм знань термінологічного характеру.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

ФК3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

ФК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

1.3. Кількість кредитів 4

1.4. Загальна кількість годин 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
32 год.	12 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
72 год.	108 год.
Індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

ПРН6. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Міжнародні економічні відносини як галузь науки та її понятійний апарат

Тема 1. Предмет, значення і завдання курсу «Вступ до спеціальності МЕВ» Предмет, значення і завдання курсу. Передумови виникнення та розвитку навчальної спеціальності з міжнародних економічних відносин. Сучасний стан і тенденції. Наукові та навчальні центри України в галузі міжнародних відносин. Провідні українські та зарубіжні вчені з міжнародних економічних відносин.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна як провідний вищий навчальний заклад України і один з перших ВНЗ, що ввів до навчального процесу підготовку фахівців з міжнародних економічних відносин.

Тема 2. Понятійний апарат науки

Відтворювальний процес і його структура. Фактори виробництва. Потенціал: економічний, науковий, інтелектуальний. Природно-ресурсний потенціал (ПРП). Геоэкономика і геополітика. Економічний розвиток економічне зростання. Міжнародна система національних рахунків. Індекс розвитку потенціалу (ІРЛП). Конкурентоспроможність. Форми територіальної організації виробництва «Полос зростання». Вільні (спеціальні) економічні зони. Офшори.

Розділ 2. Світогосподарські процеси, їх складові, закони, тенденції, проблеми розвитку світового господарства і міжнародних економічних відносин.

Тема 1. Світова економічна система і глобальна економіка

Світогосподарські процеси. Світова економічна система і її структура. Система світового господарства. Періодизація економічних укладів. Світова економіка і її сектори. АПК і його сфери. Міжнародні відносини. МЕВ і її основні форми. Міжнародна торгівля. Світовий ринок.

Тема 2. МЕВ як важлива складова світогосподарських процесів

Основні складові світо господарських процесів, МЕВ в системі світо господарських процесів. Географічний поділ праці. Етапи геоэкономичної діяльності. Інтернаціоналізація господарської діяльності та транснаціоналізація як форма міжнародних економічних відносин на мезорівні. Єврорегіони.

Тема 3 Світ-система протиріччя та сучасні концепції її розвитку.

Система як наукове поняття. Світ-система за І. Валлерстайном.

Типи країн світу. Циклічність економічного розвитку. Проблеми країн «Периферії». Якість життя народів країн світу. Стратифікація доходів населення світу. Проблема відносин «Центр-периферія».

Тема 4. Міжнародні організації і їх роль у світогосподарських процесах

ООН. Спеціалізовані установи ООН. МВФ. Група Світового банку. СОТ, ВТО, ОБСЄ, ОПЕК.

Тема 5. Україна в системі сучасних світогосподарських процесах.

Україна в системі світо господарських процесів. Оцінка гео економічного положення. Сукупний економічний потенціал України. Проблеми економічного розвитку України як незалежної держави. Україна у сучасній

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		о	л	п	лаб	інд		с.р.	о	л	п	лаб
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Міжнародні економічні відносини як галузь науки та її понятійний апарат												
Тема 1. Предмет, значення і завдання курсу «Вступ до спеціальності МЕВ»	4	2				2	7	2				5
Тема 2. Понятійний апарат науки	17	6	2			9	27	2				25
Разом за розділом 1	21	8	2			11	34	4				30
Розділ 2. Світогосподарські процеси, їх складові, закони, тенденції, проблеми розвитку світового господарства і міжнародних економічних відносин												
Тема 3. Світова економічна система і глобальна економіка	21	4	2			15	10	2				18
Тема 4. МЕВ як важлива складова світо господарських процесів	17	6	4			17	22	2				15
Тема 5 Світ-система протиріччя та сучасні концепції її розвитку	20	8	4			18	17	2				15

Тема 6. Міжнародні організації і їх роль у світогосподарських процесах	22	4	2			6	20					15
Тема 7. Україна в системі сучасних світогосподарських процесах	19	2	2			5	17	2				15
Разом за розділом 2	99	2 4	1 4			61	86	8				78
Усього годин	120	3 2	1 6			72	120	1 2				10 8

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Понятійний апарат науки: індикатори виробництва, системи національних рахунків, якість життя, сталого розвитку й ін.	2
2	Відтворювальний процес, участі в ньому МЕВ, технологічний уклад, форми МЕВ.	2
3	Сутність та змісту видів світогосподарських процесів.	4
4	Світ-системної концепція, проблем в системі «Центр-периферія», концепція нового міжнародного економічного порядку, сталого економічного розвитку.	4
5	Міжнародні організації, їх роль та значення у розвитку світового господарства та міжнародних зв'язків.	2
6	Місце України в системі світового господарства.	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вивчення теми “Понятійний апарат науки: індикатори виробництва, системи національних рахунків, якість життя, сталого розвитку й ін”.	2
2	Вивчення понять з теми “Відтворювальний процес, участі в ньому МЕВ, технологічний уклад, форми МЕВ”.	2
3	Вивчення теми “Сутність та змісту видів світогосподарських процесів”.	4
4	Вивчення теми “Світ-системної концепція, проблем в системі «Центр-периферія», концепція нового міжнародного економічного порядку, сталого економічного розвитку”.	4
5	Вивчення міжнародних організацій, їх ролі та значення у розвитку світового господарства та міжнародних зв'язків.	2
6	Вивчення місця України в системі світового господарства.	2
	Разом	16

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені планом навчання.

7. Методи навчання

Методи навчання включають:

- методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності: пояснення, інструктаж, розповідь, лекція, бесіда, робота з підручником; ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження, практичні роботи;
- методи стимулювання навчальної діяльності: навчальна дискусія, пізнавальні ігри, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід студента; стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні;
- методи контролю і самоконтролю у навчанні: усний, письмовий, тестовий, графічний, дистанційний.

8. Методи контролю

Контрольні заходи проводяться з метою оцінки рівня підготовки студента з дисципліни на різних етапах її вивчення і здійснюється у вигляді поточного (Оцінка виконаних рефератів за заданою тематикою на заняттях, виконання тестових завдань) і підсумкового семестрового контролю (екзамену).

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням засвоєння окремих розділів.

В умовах дії обставин непоборної сили здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти **екзамен в тестовій формі** (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожен вірну відповідь) **дистанційно на платформі Moodle** в

дистанційному курсі «Вступ до спеціальності МЕВ», режим доступу:
<https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=180>

Підсумковий контроль 40 балів, в т. ч:

Тестові завдання – 40 б (20x2).

Тестові завдання додаються.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

9. Схема нарахування балів

Структура та складові підсумкових оцінок з дисципліни:

Поточний контроль – 60 б, підсумковий контроль – 40 б.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							Екзамен	Сума
Розділ 1		Розділ 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	40	100
60								

T1, T2 ... T7 – теми розділів.

Поточний контроль 60 балів, в т. ч:

Усне опитування за термінами міжнародних економічних відносин – 20 балів (T1-2 б., T2 - 2 б., T3 - T6 - по 3 б., T7 - 4 б.)

Виконання реферату – 20 балів

Критерії оцінювання реферату з дисципліни «Вступ до спеціальності міжнародні економічні відносини»:

- оформлення та повнота викладеної інформації 10 балів;
- захист реферату 10 балів.

Критерії оцінювання оформлення та повнота викладеної інформації в рефераті

- 10 балів   Робота виконана самостійно, в повному обсязі, без помилок і недоліків, у повній відповідності до вимог, наведених в курсі, представлена до оцінювання вчасно
- 1 бал   Наявність незначних похибок в роботі
  - 1 бал   Представлення роботи протерміновано на строк менше 1 тижня
  - 2 бали   Представлення роботи протерміновано на строк більше 1 тижня
  - 2-4 бали   Грунтування роботи на невірних статистичних даних
  - 3-9 балів   Не всі складові завдання виконані або розкриті повністю (залежно від % невиконання).

Теми рефератів та термінів з дисципліни «Вступ до спеціальності міжнародні економічні відносини» додаються.

Тестове завдання - 20 балів, 10 питань по 2 бали за кожен вірну відповідь (10x2) Тестові завдання з дисципліни «Вступ до спеціальності міжнародні економічні

відносини» додаються.

Підсумковий контроль 40 балів, в т. ч:

2   теоретичних питання – 20 б (2x10).

Тестові завдання – 20 б (20x1).

Питання до екзамену та тестові завдання додаються

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література Основна література

1. Глобальні проблеми сучасності : підручник / кол. авт.; за ред. В. С. Бакірова (голова), А. П. Голікова, О. А. Довгаль, В. А. Пересадько, В. І. Сідорова. - Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 632 с.
2. Міжнародні економічні відносини: підручник / за ред. А.П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х.: Хну імені В.Н. Каразіна, 2015. – 464 с.
3. Світова економіка: підручник / за ред. А.П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2015. – 268 с.

Допоміжна література

1. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / Я. Б. Олійник та ін.; за ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. – К.: Знання, 2011. – 640 с.
2. Міжнародні організації / А. П. Голіков, С. Гасім, О. В. Журавльов. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2014 . – 120 с.
3. Світове господарство та міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / А. П. Голіков та ін. – Симферополь : СОНАТ, 2003. – 432 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Central Intelligence Agency: The World Factbook URL:
<http://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>
2. Organisation for economic cooperation and development URL:
<http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode>
3. Міждержавний статистичний комітет Співдружності Незалежних Держав URL: <http://www.cisstat>.
4. Міжнародна торгова палата URL: <http://www.iccwbo.org>
5. Міжнародний валютний фонд URL: <http://www.imf.org>
6. Міністерство закордонних справ України URL: [http:// www.mfa.gov.ua](http://www.mfa.gov.ua).
7. Організація об'єднаних націй URL: <http://www.un.org>
8. Світова організація торгівлі URL: <http://www.wto.org>
9. Світовий Банк URL: [http:// www.worldbank.org](http://www.worldbank.org).

Методичне забезпечення

1. Introduction to “International Economic Relations” : study guide / A. P. Holikov, N. A. Kazakova, I. Y. Frolova, A. S. Sholom. – Kharkiv : V. N. Karazin Kharkiv National University, 2022. – 92 p.

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непоборної сили

В умовах дії обставин непоборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів / розпоряджень ректора/проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборотою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти **екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Вступ до спеціальності МЕВ», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6484>